

רבי חיים שמואלביץ זצ"ל
יום פטירתו ג' בטבת תש"ט

יציאת שבת
5:18

מיכאל יצחק מלך ואברהם פולדמן הי"ד

שנה שלושים וחמש, גיליון מס' 12

כנית שבת
4:15

פרשת ויחי, טבת תשע"ז

גלוון זה יוצא לאור בחסות עיריית רחובות, האגף למוסדות העירייה, המחלקה לתרבות תורנית

הכל על...

"אל נא תקברני במצרים..." סיכום בספר בראשית

כל הלומד חומש עם רשיי, נפנש מיד בפתח פרשות בראשית עם דבריו הידועים של הרשיי הראשון לארון תורה, הלוקחים ממדרש יישן (בראשית, יא): "אמר רבי יצחק: לא היה צריך להתחלת התורה אלא מיקח השם הזה לכיס" (שםות יב, ב), שהוא ראש הישיבה - רבי שמעון שkopf - שנודע בדורכו האנאליטית, השפיע על דרך הלימוד של רבי חיים. בחרור תרפי, עברה חבורת גדורנה לשכנת מיר. בחבורה שבאה מגדורנה, התבלט בחור אחד בידעו ובקצהו למדודו ושמו היה: "רבי חיים שטוצינער", הא הוא רבי חיים שמואלביץ. ראש הישיבה, הרב אליעזר יהודה פינקל, בחר בו לחתנו לבתו היחידה. לא עברו שנים מספר, והוא החתיל להגדיר שיעורים בישיבה. בתחילת חורף תרצ"ד - למדוז מסכת "בבא בתרא" - התחיל את שיעוריו כר"מ משנה בישיבת מיר ובמשך נטמה לראש הישיבה.

בשנת תרכ"צ, חילקו ביןיהם הרוסים והגרמנים את פולין (הסכם מולוטוב –Ribentrop). המכב בפולין ולא רק בחלק שנכבש על ידי הנאצים ימ"ש, אלא גם בחלק שהיה בשליטת רוסיה), נעשה קשה וניהול הישיבה והספקת צרכי התלמידים נעשה קשה פי כמה. הישיבה עברה לוילינה, אך גם שם המכב היה קשה מאד. כאשר נעשה המכב קשה מושוא, התפצלת הישיבה ועברה למספר עיירות קטנות בפולין. בראש פלג אחד של הישיבה עמד רבי חיים. פלג זה הגיע אחרי מא Mitsim רבים לפניהם ולאחר מכן התבלט בניהול הישיבה בשנים אלה (ת"ש – תש"ה), כאשר הוביל את הישיבה, ניהול אותה ושימש נציגה, מול שלטונות הכיבוש הפינים בשחחאי.

בתקופת שחחאי, לא נמצא תיד התלמידים ספרים רבים. כאן בא לאוצרותם זכרונו הבלתי-

מצוי של רבי חיים, שככטיב מתוך הזכרון ספרים שלמים. נראה למי שלמד בישיבות של גודלי המוסר, היה רבי חיים אחד ממלוכי תנועת המוסר בדורות האחוריים.

עם תום מלחמת העולם והחזרבו המכעת-מוחלט של יהדות אירופה, הגיעה הישיבה אל המונחת והחלה בארץ ישראל. בהגיעו רבי חיים – ראש ישיבת מיר – לישראל, עשה את כל המאמצים ונסע להתפלל בכותל המערבי ובקבר רחל. בהגיעו לcker רחל, פרץ רבי חיים בבלוי והתחנן ואמר לרחל אמר לו:

על הפסוק "יהוה ישב פטע קאקל בלאום הויום" (בראשית יח, א), אמרים חז"ל בבראשית רבה (פרק מה, ז): "אמר לו הקדוש ברוך הוא (לאברהם): שב, אתה סימן לבניך. מה אתה יושב ושכינה עמודת, לך, בזיך יושבון ושכינה עמודת על גפן. כי שיראל נכסים לבתי נסיות ולቤת מדרשות וקורין קריאת שמע, והן יושבים לכבודי ואני על גפן, שנאמר (תהלים פב, א):

"אלקם נאכ בעבדת אל-אל."

הרבמ"ן בפירושו על ספר בראשית מרוחיב את עקרון זה לכלל, שעלה פיו מפרש את כל מעשי האבות שבתורה: "כל מה שאכע לאבות – סיימון לבנים" (בראשית יב, ז), ובהמשך מפרש הרמב"ן יב, ז): "לא נפל דבר מכל מאורע האב שלא יהיה בבנים... אמר רבי פנץ' בשם רבי אוושעיא, אמר הקב"ה לאברהם: צא וכובש את הדרק לפני בניך, ואתה מוצא כל מה שכתוב באברהם כתוב בבינוי, באברהם כתוב יב, ז): "זיהי רקב בארכ', בישראל קתיב מה, ז): כי זה שפטים קפַע בקבר פאץ'..."

על פי שיטתו של הרמב"ן, מעשי האבות במלדים בשלושה רבידים שונים:

א. האבות מלמדים אותנו כיצד להתנהג במצוות מסורתיים, מותקן היותם אבות האומה.

ב. ה' קובע את עתדי הבנים, על פי מה שקרה לאבות.

ג. מעשיהם של האבות יזכירם את עתידם של נינים.

לאבות קש רמיוח ועומק עם הארץ יוצאים מן הארץ אלא בימי הרוב הכבד, וכאשר הוא שולח את עבדו להביא אשה לעצמך, הוא מזהיר אותו: "השOPER לך פן תשיב את בני שמה!" (בראשית כד, ו). יצחק אבינו לא יצא כל מינו מגבילות הארץ אליו יעקב אשר נסבות היו היבאותו לצאת מן הארץ פעמיים ולפרק יון וארכויים, מצעה בסוף ימי את יוסף בשבעה: "אל נא תקברני במצרים". האבות מגלים בימי חייהם, מידה מופלת של חיבת הארץ אשר מוחה עבורה לימוד לדורות. בו בזמן שעם זרים יושבים בארץ המوبטהות לבנים, האבות חים בידיעה כי זו ארץ נחלתם ודבקים בה בכל מודע.

מניקקס ועד היום, שומעים אנו את הカリאה העכובה של אמות העולם: "ליסטיטים אטס", אך כמובן נאזכורים אנו במעשי האבות ועונים לאומות העולם בשוניו של רשיי: "כל הארץ של הקב"ה היא – והוא נעלם מכם ונתקה לנו".

הרב נתן קנדLER

לגיון זה נתקבלה תרומה מאות ר' גרשון ויהוית קנדLER שיחיו

לע"ג החותן, האב, ר' יעקב יהושע בר' מנחם באום ז"ל

ולב"ע י"א בטבת תשס"ד

נתתקבלה אף תרומה מאות ר' יצחק רוטפולד נ"י

לע"ג אמו, מרת דבורה רוטפולד ע"ה בת ר' חיים ז"ל, ללב"ע י"ז בטבת תשס"ח

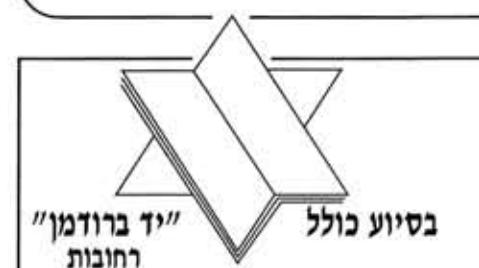
כמו כן, מוקדש גליון זה ע"י הרב אברהם פס ורעותו שיחיו

לע"ג האב, החותן, ר' מאיר בר' יהודה פס ז"ל, ללב"ע ט"ז בטבת תשנ"ז

תנצ"ה

בטעות נכתב במאמר על הרב שלמה קוק זצ"ל, שהסתלקותו הייתה בחנוכה תש"ד.
התאונת המחרידה בה ניספו הרב, הרבנית ושני ילדיהם ז"ל, ארעה בחנוכה תש"ב.
עם הקוראים הסליחה.

לקוראים: מאמרים המופיעים ללא ציון שם הכותב, נכתבו על ידי חברי המערכת

חברי המערכת: הרב אנרhom פום, משה רות, נפתלי ערי, יהודה מלך
העריכה בסיעו אברכי כולל י"ד ברומן" לימי הוויה ודיניות, בית ספריא, רחובות

טלפון: 08-9412048

אתרם באינטרנט: www.pirsuma.com/siach

הדף: דפוס شهر. וחובות טל. רחובות טל. 08-9475106

הברכה ליהודה - מנהיגות לעד
 יש לשיס לב, שיעקב מתחליל דבריו ליהודה בקריאת "יהודה" (פרק מט, ח), ואילו אל שר הבנים הוא מדבר ישירות, בלי פתייה כלשהיא. חז"ל, כמובן, שמו לבחרינה ורשותי"י מביא את דבריהם, באומור, שהיהודה נסוג לאחרור, אחריו שמעו את ביקורת יעקב על רואובן, שמעון ולוי. יהודה היה בטוח, שגם עלי יאמרו דברים קשים, על דוקא משבח, כפי שנראה להן. על פי הפשט, ניתן לומר, שכרא יעקב לו יהודה, כי אותו הוא פרשת תמר. لكن, קורא לו יעקב לא תצמץ מלה כבוי, לברכך את יהודה. שקריאתו זו בא להדגש את כוונת יעקב, לברכך את יהודה. ואכן, תחילה בדברים ייחודיים, או להבליט אותו אישיות מינימלית. זה הוא אומר בראשית דבריו, אחרי הקרייה: "אָקֵח יוֹדָך אָפִיק" (שם, שם), וככונתו, על פי הפטנים: "ישבחו אותו". יתנו לך כבוד. הרשב"ם מרחיק לכת ואומר: "ימליך אותו, שהמלוכה תצמץ משפט יהודה", כלומר, מלשון הוז). יעקב אכן קובל כאן, שהמלוכה החיסטרית מוכיחה זאת, כדי תרדי, שהרי מות איש-boseth בן שאול, מליכים את דוד על כל ישראל. אבל יהודה, צריך להוכיח עצמו שהוא ראוי לתפקיד.

לכן, ממשיך יעקב ואומר: "זֶה גָּעַר אַיִלְקִיד" (שם, שם). ככלומר, אתה תנכח את איזיק, תרדוו אוטם, כך שתראה את עופם - חלק אחריו בגוף. ובזכות זאת, תהיה ראוי למילוכה ובני אביך ישתחוו לך. קיבל את מלוכתך. דוד הוכיח עצמו במלחמות, ובשモאל-ב (כב, מא) - שירות דוד, וכן בתהלים (יח, מא) הוא אומר: "אָנֹכִי גָּתַת לְךָ תְּמִימָה מִגְתָּתוֹ בְּבוֹד" (ישעה יא, ז). ישעה: "אָלֹיו גָּוִים יָרְשׁוּ וְקִתָּה מִגְתָּתוֹ בְּבוֹד" (ישעה יא). כן, במחאה בימיינו, יבואו מנהיגי אירופה, אריה"ב ואחרים, ללמדך יהדות בירושלים, "כי קצין צבא תורה ורבך הי' מירושלים" (שם, ב, ג).

מנחים אدلשטיין

"מתודתם"

"אני בבאי מפץן"

בפרשת "עינוי", קוראים אנו על שלוש שיחות בין יעקב ובניו. בפעם הראשונה, קורא יעקב לישען ומצעה עליו להעלות את ארונו קבורהו לארץ ישראל. בפעם השנייה, נודע לישען שבאו חולה והוא מגיע אליו יעקב, והוא מברך את בניו. בפעם השלישי, יעקב מברך את בניו. ואפרים. בפעם הרביעית, יעקב מברך את בניו. ואפרים. תלבך ותתבৎס כל שהיא תוכיה עצמה. ואכן, תחילת מילך שאל - משפט בנימין, כי דוד עדיין היה "ג'ור" - עיר, והוא הגיע לשפטו רק אחרי שעבר חישולים שונים. וכשהנה השולטן היה בקיי בית דוד, אזי "לא כסור שבט מיהודה" (מט, ז). ככלומר, לדברי הרמב"ן, אין הכוונה שהיה רצף בלתי פוסק של מלכים, שהרי היו יש גלוות, אלא: "עד כי באה שלילה" (שם), ועל פי ריש"י - הכוונה למשיח, וממלכות בית דוד תתחדש, ואז: "ולו יקשת עפמים" (שם) - אלו יאספו עמים כדי לשמעו חכמתו, כדי שישפטו וייחיגו אותם. וכך אמר גם הנביא הזאת אני מבקש להעניק נחלה שני בנים - "אפרים ומונשא, ברואובן ושמעון יהיו לי" (שם, פסוק ה). עד כאן הכל מובן. אולם עכשו, מופיע פסוק שלא ברורה ויקתו לנו: "אני בבאי מפץן, מטה עלי רוחך בארץ בנים בירך, בעד בברת הארץ אפרטה ואקברת שם בירך אפרטה היא בית لكم" (שם, פסוק ז). כיצד הפסוק

שקר לבן

ישען ואמיו שבים ממליצתו של יעקב ואזו פונים האחים אל יוסף בדברים הבאים (ג, טז – ז): "וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים צוֹה לִפְנֵי מוֹתָו לְאָמוֹר. כִּי תֹאמְרוּ לְיֹוסֵף: אָנָּא, פָּשַׁע אֲחִיךְ וְמַשְׂאָתָם בַּעֲזָה גָּמְלָךְ וְעַתָּה שָׁא בָּא לְפָשָׁע עֲבָדֵי אֱלֹהִים, וַיַּבְדֵּל יְהוָה לְבָדְבָד אֶלְيִוּ". גם אם נחפש בנות ציווי כזה של יעקב לישען, עקייף או ישיר, לא נמצא. יעקב לא ציווה ציווי כזה על יוסף. אנו מוצאים מספר התייחסויות של חז"ל לעניין זה. כך נאמר במסכת "דרך ארץ" (שלומ, ז): "רבנן שמעון בן גמליאל אומר: גדול הוא השלום בין יוסף לאביו, שנאמר: דברי בקיאות כדי להטיל שלום בין יוסף, ואון מוצאנן שצאנן לו כלום". וכן, מוצאים במסכת יבמות (סה, ב): "וַיֹּאמֶר רבי אילעא משות רבי אלעזר ברבי שמיעון: מותר לאדם לשלוט בבר השלום, שנאמר: 'אביך צוֹה וְגֹוי כִּי תִּהְעַמְּדוּ אֶת יְהוָה'. והוא אמר לישען: אָנָּא נָא נָא". העלה מחותן דלעיל הוא, שומרה להחות את האמת, (כדי לא להשתמש בביטוי קיח), להלכה פסק, שיש לחשב על פי השקיעה ולא לפি יצאת הכוכבים". גם ה"מנחות אהבה" (ח"א, פ"ב, הערכה 14) פסק, שאיסור עשיית מלאכה הוא ביחס לשקיעה ולא ביחס יצאת הכוכבים". והוסיפה, שאם לא כן, יש במנגןו "תרתני דסתרי", עיין שם. אמן, ב"מגדנות אלהו" (ח"א, סימן נב) כתוב על פי ה"משנה ברורה", שags לפि הגרא"א יש להקל בnidzonu ולחשב על פי יצאת הכוכבים".

הרבה אриיה ויזל

פינה הדרשה

עשית מלאכה בערבי שבתות וימים טובים
הגמרה בפסחים (ג, ב) אומרת: "העשה מלאכה בערבי שבתות וימים טובים, מן המנוח ולמעלה - אינו רואה סימן ברכה לעולם".
ה"בית יוסף" (סימן רנא) מביא, שהראשונים נחלקו: האם זמן מנוח ולמעלה הוא זמן מנוח גדולה (שש שעות וחצי), או זמן מנוח קטנה (תשעה שעות וחצי).
ה"טוריזוב" (שם, סק"א) הסביר, שאדם העושה מלאכה - אינו עובר על איסור, אלא רק שאינו רואה ברקה בעמל. אך ה"ביאור הלכתה" (שם, ד"ה העשרה) הוכיח הראשונים רביכים, שיש בכך איסור.
ה"שולchan ערוץ" (שם) פסק: "העשה מלאכה בערב שבת מן המנוח ולמעלה - אינו רואה סימן ברכה; יש מפרשין: מנוח גדולה, ויש מפרשין: מנוח קטנה".
ה"משנה ברורה" (שם, סק"ג) פסק, שהשעות הם על המקילין - לא הפסיד. ועוד הוסיף, שהשעות הם זמניות.
אמנם, ביחס לבניית סוכה בערב שבת - למחарат יום כיפור - כתוב ה"משנה ברורה" (סימן תרכח,

זה תורם למקסר של יעקב בשיחת הזאת? רוב המפרשים הסבירו, שיש כאן התנצלות של יעקב, על כך שלא בקר את אמו של יוסף במערת המכפלה. אך, כאמור יעקב לישען, שנシבות מותה של אמא - לא אפשר לו לקבור אותה במערת המכפלה, ואל תמה夷 עלי שאני מבקש מכך לעשות עבורי דבר שלא עשיתי עבורה. הפירוש הזה מסביר אמונה מצוין את תוכן הפסוק שלפנינו, אך הוא עדיין אינו מסביר: מה הקשר של הפסוק לכאן? ומודע הוא לא נכתב בשיחת הראשונה בין יעקב לישען, בה נשבע יוסף לקבור את יעקב בקרburabin אבותיו? כן, אפשר שהסביר בעורתו את הבקשה שביקש בעבר, אלא את המותנה שהעניק לבניו של יוסף עבשו. יעקב מספר סיפורו בעבר, שכוראה יוסף כבר מכיר בעצמו, כדי לרמזו לו מה יש בלבו בשעה שהוא מוסיף לו שכם אחד על אףיו. "אני בבאי מפץן, מטה עלי רוחליך" כך, בפתע פתאים. "בדרך", לפני שהספקתי לתת לה את כל מה שרציתני לסת. אולי אפילו באשמות, כשרצתי את דינו של "גונב התרפים". ולמעשה, את "משפט הבכורה" היא נתנה לאחותה, שהיתה בкорה להינשא לי ובסורה בבנים. כדי להשיב לה את גמולה, שלא הספקתי בחיים, מעניק את "משפט הבכורה" לך – "אפרים ומונשא, ברואובן ושמעון יהיו לי".

אתמי ויסס

"חנוך לנער"

אל יוסף לאמר: אביך צוֹה לפני פניו מותו לאמריו וגוי". מותן דברי הרמב"ן יוצא, שייעקב כלל לא ידע שהאחים מכרו את יוסף, כיון שהאחים הסתיירו זאת ממן מחושש לעונש שיקבלו מיעקב. דבר זה אילץ אותם CUT, לבדות מלבם בבר-שרker, כדי לשמור על החלום שבנים ובני. ניתן למדוד מכאו, קשור חינוכי רב-משמעות. פנימית רבות, אנו נתקלים בתלמיד, בן, ילד, שעולל تعالול כל שהוא. מטבעם של דברים, הוא מפחד מעונש שיוטל עליו. לכן, הוא משנה את האמת, לפחות שטביך ותצדיק את מעונחו. לעיתים תכופות, אין המבוגרים, מניסים בכל מחיר להציג את האמת מפיו ולו גם כדי להעמידו על חומרת מעונחו, או כדי להוכיחו שלא ישרק. אך לעומת האמת, כרגע הוא אינו במצב שבו ניתן להוכיחו. ככל מעוניינו כתעת, בהסתור איום העונש מעלי. גםachi יוסף אומרם במצב זה, לפני שהם ממציאים את השקר (ג, טו): "לו ישטמו יוסף וְהַשְׁבֵּב יִשְׁבֵּב לְגָתְּלָה, אֲשֶׁר גָּמְלָנו את". במצב זה, אין טעם להוכיח, כיון שהילד רוצה בלאו הכחמי מפה שקרה. במצב זה, "השקר הלבן" - יאפשר ויגשר. עדיפה כאן גישה של (משלי טו, ל): "קָאָר עִגְּנִים יִשְׁפַּחְ לְבָב, שְׁמוּעָה טוֹבָה - תְּדַשְּׁן עַצְּמָם".

נפטר לי עורי